

Täiskasvanuhariduse / täiskasvanute oskuste valdkonna sõltumatute riiklike ekspertide võrgustik

Riigi tervikaruanne – Eesti

Autor: Hanna-Stella Haaristo
Oktoober 2017

*Sotsiaalne
Euroopa*

ECORYS

EUROOPA KOMISJON

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat

Direktoraat E – oskused

Osa E.3 – kutseharidus ja -õpe, praktika ja täiskasvanuharidus

Kontaktisik: Mantas Sekmokas

E-post: EMPL-E3-UNIT@ec.europa.eu

Euroopa Komisjon

B-1049 Brüssel

**Täiskasvanuhariduse / täiskasvanute oskuste
valdkonna sõltumatute riiklike ekspertide
võrgustik**

Riigi tervikaruanne – Eesti

***Europe Direct on teenus, mis aitab teil leida vastuseid
oma küsimustele Euroopa Liidu kohta.***

Tasuta infotelefon (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*). Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne telefonioperaatori, telefonikabiini või hotelli puhul).

ÕIGUSTEAVE

Käesolev dokument on koostatud Euroopa Komisjoni jaoks, kuid see kajastab üksnes autorite seisukohti ja komisjon ei vastuta selles sisalduva teabe võimaliku kasutamise eest.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta leiate internetist (<http://www.europa.eu>).

Luksemburg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2018

© Euroopa Liit, 2018

Paljudamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Euroopa Liidu autoriõigusega hõlmamata materjali kasutamiseks tuleb küsida luba otse nimetatud autoriõiguse valdaja(te) käest.

SISUKORD

1.0	RIIGI ÜLEVADE (STATISTILISED ANDMED LISAB ECORYS AJAKOHASTATUD RIIGI ÜLEVAATEST).....	6
1.1.	Tööhõive määr – kogu elanikkond.....	6
1.2.	Osaluse määr – kogu elanikkond	7
1.3.	Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute trendid	8
2.	TÄISKASVANUHARIDUSE SÜSTEEMI LÜHIÜLEVADE.....	11
2.1.	Ajaloolise arengu peamised jooned ja kokkuvõte	11
2.2.	Pakkumine.....	12
3.0	TÄISKASVANUHARIDUSE POLIITIKA.....	15
3.1	Kontekst.....	15
3.2	Täiskasvanuõppe poliitikaraamistik	17
3.3	Riiklikud kvantitatiivsed poliitikaeesmärgid	19
3.4	Kvaliteedi tagamine	21
3.5	Avaliku sektori investeeringud	22
3.6	ELi toetus struktuurifondide kaudu (peamiselt ESF).....	22
3.7	Investeeringu efektiivsus	24
4.0	OLEMASOLEVA POLIITIKA HINDAMINE	25
4.1	Õpihuvi arendamine õppijates	25
4.2	Tööandjate koolitusinvesteeringute suurendamine	26
4.3	Tagada võrdne kättesaadavus kõigile	27
4.4	Asjakohase õppe pakkumine	28
4.5	Kvaliteetse õppe pakkumine.....	28
4.6	Sidusa poliitika tagamine	29
5.0	TÄISKASVANUHARIDUSE SÜSTEEMI TUGEVUSED JA NÕRKUSED	30
5.1	Tugevused	30
5.2	Nõrkused.....	30
6.0	VAJAMINEVAD EDASISED POLIITIKAREFORMID JA SUUNDUMUSED	32
7.0	KOKKUVÕTE.....	33
8.0	KIRJANDUS.....	35
	LISAD	37
	1. lisa. Vastuvõetud seadusandlike aktide, strateegiate ja seaduste nimekiri	37
	2. lisa. Sekkumismeetmete ülevaade.....	38

1.0 Riigi ülevaade (statistilised andmed lisab Ecorys ajakohastatud riigi ülevaatest)

1.1. Tööhõive määr – kogu elanikkond

Tabel 1.1. Tööhõive määra muutus – riigi keskmine (2010–2016) ELi andmetega võrreldes

Geograafiline piirkond	Aastad										Eesmärgid	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	EL 2020	Riiklik 2020	
EL 28 keskmine	:	67,9	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70	71	75% hõives 20–64-aastastest	76%	
Liikmesriik	67,5	72	66,8	70,6	72,2	73,3	74,3	76,5	76,6			

Allikas: tööhõive määrad vanuse ja haridustaseme järgi (%), Eurostati kood lfsa_ergaed, viimati uuendatud 25. aprillil 2017.

Selgitus: tabelis võrreldakse 20–64-aastase elanikkonna keskmist tööhõive määra (kõik ISCED tasemed) asjakohases liikmesriigis ajavahemikul 2000–2016 ELi eesmärkide ja keskmisega, sealhulgas Euroopa 2020. aasta eesmärgiga, riiklike 2020. aasta eesmärkidega ning ELi keskmise tööhõive määraga aastal 2016.

- Võrdlus Euroopa 2020. aasta eesmärgiga

Eestis on tööhõive määr (76,6%) juba saavutanud Euroopa 2020. aasta eesmärgi, mis on 75%.

- Võrdlus 2020. aastaks seatud riikliku eesmärgiga Eesti on endale 2020. aastaks seadnud eesmärgi (76%), mis on ELi 2020. aasta eesmärgist (75%) veidi kõrgem, ja ta saavutas selle 2015. aastal.

- 2016. aasta riiklike andmete ja EL 28 2016. aasta keskmise võrdlus

2016. aastal oli tööhõive määr Eestis 76,6%, samas kui EL 28 keskmine oli 71%, seega on keskmine tööhõive määr riigis EL 28 kontekstis üle keskmise.

- Muutus ajas

Eesti paistab silma sellega, et tööhõive määr riigis kasvas 2010.–2016. aastal suhteliselt kiiresti (ligikaudu 10 protsendipunkti), samas kui EL 28 keskmine püsis samal perioodil stabiilsemal tasemel (kasv 2,4 protsendipunkti). Aastatel 2015–2016 kasvas ELi keskmine 70%-lt 71%-le, kuid Eestis jäi määr samaks (kui 0,1-protsendine kasv välja arvata). Eesti puhul ei ole see üllatav, kuna prognooside kohaselt pidi tööhõive määr aastatel 2016–2018 kõrge palgataseme ja nõrga majandustegevuse tõttu langema. Seega on Eesti ülesanne senist tööhõive taset säilitada, et saavutada 2020. aastaks seatud eesmärk. Nagu eelmises riigi ülevaates märgitud, on üks peamisi ülesandeid toetada naiste tööhõive määra kasvu, kuna meeste tööhõive määr on eesmärgi ületanud (2016. aastal 80,8%),

¹ Eesti Pank, 2016, Rahapoliitika ja Majandus, Tallinn: Eesti Pank, <https://www.eestipank.ee/publikatsioon/rahapoliitika-ja-majandus/2016/rahapoliitika-ja-majandus-42016>

samal ajal kui naiste tööhõive määr on jäänud madalamaks (2016. aastal 72,6%) (Eurostati veebiandmebaas).

1.2. Osaluse määr – kogu elanikkond

Tabel 1.2. Hariduses ja koolituses osalemise määra muutus – riigi keskmine (2010–2016) ELi andmetega võrreldes

Geograafiline piirkond	Aastad										Eesmärgid	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	EL 2020	Riiklik 2020	
EL keskmine	:	9,6	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8	15% täiskasvanutest elukestvas õppes	20% täiskasvanutest elukestvas õppes	
Liikmesriik	6,6	6	11	11,9	12,8	12,6	11,6	12,4	15,7			

Allikas: hariduses ja koolituses osalemise määr soo ja vanuse järgi (%), Eurostati kood trng_lfse_01, viimati uuendatud 25. aprillil 2017.

Selgitus: selles tabelis võrreldakse 25–64-aastaste täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määra ELi andmetega perioodil 2000–2016.

- Võrdlus Euroopa 2020. aasta eesmärgiga

Eesti on hariduses ja koolituses osalemisega seotud Euroopa 2020. aasta eesmärgi juba saavutanud. Euroopa 2020. aasta eesmärk, mis oli 15%, saavutati 2016. aastal, nagu näitavad andmed 15,7% tõusu kohta. Riiklik eesmärk 20% on veel saavutamata.

Kuigi Euroopa 2020. aasta eesmärk on saavutatud, saame veel näha, kas 2016. aasta riiklikke määrasid õnnestub säilitada, kuna sel aastal saavutatud tulemused näitavad eelnevate aastatega võrreldes hüpet (mille põhjus ei ole veel selge).

- 2016. aasta riiklike andmete ja EL 28 2016. aasta keskmise võrdlus

Riiklik hariduses ja koolituses osalemise määr, mis 2016. aastal oli 15,7%, on 4,9 protsendipunkti kõrgem kui EL 28 keskmine. Kõikumistest hoolimata on riiklik määr pidevalt EL 28 keskmisest kõrgemal püsinud alates 2010. aastast, mil see oli madalam kui EL 28 keskmine (6% 2005. aastal võrreldes 9,6%-ga).

- Muutus ajas

2016. aastal oli hariduses ja koolituses osalemise määr Eestis 15,7%, samas kui EL 28 keskmine oli 10,8%. See näitab, et määr on aja jooksul stabiilselt kasvanud ning EL 28 trendidega võrreldes toimus eriti märkimisväärne hüpe 2005. ja 2010. aasta vahel. Sel perioodil kasvas riiklik määr 6%-lt 11%-le, samas kui EL 28 keskmine püsis sarnasel tasemel (langedes tegelikult 9,6%-lt 9,3%-le).

Elukestvas õppes osalemise suurendamine on olnud Eesti jaoks üks suuremaid probleeme, kuna 25–64-aastaste osalemine elukestvas õppes püsis 2010. aastast 2015. aastani stabiilne ning nii riikliku eesmärgi (20% täiskasvanutest osaleb elukestvas õppes) kui ka ELi 2020. aasta eesmärgi (osalejaid on 15%) saavutamine Eestis tundus võimatu. Aga osaluse määr kasvas 2016. aastal eelnevate aastatega võrreldes märkimisväärselt: 12,4%-lt 2015. aastal 15,7%-le 2016. aastal.

1.3. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute trendid

1.3.1. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaal

Tabel 1.3. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaal (ISCED 0–2) – riiklikud andmed (2010–2016) 2016. aasta EL 28 keskmisega võrreldes

Geograafiline piirkond	Aastad								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EL 28 keskmine	:	30,6	27,3	26,6	25,8	24,8	24,1	23,5	23
Liikmesriik	14,2	11	10,7	10,9	10	9,4	11,8	11,3	10,9

Allikas: elanikkond haridustaseme, soo ja vanuse järgi (%), Eurostat edat_lfse_03, viimati uuendatud 25. aprillil 2017.

Selgitus: tabelis võrreldakse madala kvalifikatsiooniga elanikkonna (ISCED tasemed 0–2) osakaalu 2016. aastal EL 28 tasemega 2016. aastal ja perioodiga 2000–2016.

- Võrdlus EL 28 eesmärgiga

Võrdlus näitab, et madala kvalifikatsiooniga 25–64-aastaste täiskasvanute (ISCED tasemed 0–2) osakaal Eestis on tagasihoidlik: 2016. aastal oli see 10,9%, samas kui EL 28 näitaja oli 23%. EL 28 tase on viimase 12 aasta jooksul järjekindlalt langenud, kuid Eesti määr on samal perioodil kõikunud.

- Muutus ajas

2000. aastal oli madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaal Eestis 14,2%, mis on hiljem küll langenud, aga kokkuvõttes 2015. ja 2016. aasta vahel muutumatuna suhteliselt madalal püsinud (2005. aastal 11%, 2016. aastal 10,9%). Olukord on pidevalt olnud parem kui EL 28 keskmine, kuna asjaomaste isikute osakaal riigis on olnud väiksem. Samas on muutus EL 28 tasemes olnud märgatavam. Seega on EL 28 määr samal perioodil langenud 30,6%-lt 2005. aastal 23%-le 2016. aastal.

Meeste osakaal madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute seas Eestis on võrreldes naiste osakaaluga (7,5%) mõnevõrra suurem (14,4%). Samuti on madala kvalifikatsiooniga elanike osakaal suurem noorimas vanuserühmas. Eesmärk on vähendada madala kvalifikatsiooniga (ISCED 0–2) haridusteed mittejätkavate 18–24-aastaste noorte osakaal 2020. aastaks 9,5%-le². Nende osakaal on jäänud suhteliselt stabiilseks: 11,7% 2010. aastal ja 11% 2015. aastal. Seega peab eesmärgi saavutamiseks rohkem pingutama.

1.3.2. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute tööhõive määr

² "National Reform Programme Estonia 2020," https://riigikantselei.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/eesti_2020_en.pdf

Tabel 1.4. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute tööhõive määrad (ISCED 0–2) – riiklikud andmed (2010–2016) 2016. aasta EL 28 keskmisega võrreldes

Geograafiline piirkond	Aastad								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EL 28 keskmine	:	55,7	53,8	53,4	52,7	52	52,6	53,2	54,3
Liikmesriik	40,6	51,3	45,2	48,5	50,3	58,2	60,6	58,6	62,7

Allikas: tööhõive määrad vanuse ja haridustaseme järgi (%), Eurostati kood lfsa_ergaed, viimati uuendatud 25. aprillil 2017.

Selgitus: tabelis võrreldakse madala kvalifikatsiooniga isikute (ISCED tasemed 0–2) tööhõive määrasid ELi keskmisega perioodil 2010–2016.

- *Võrdlus EL 28 eesmärgiga*

2016. aastal oli madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute tööhõive määr Eestis 62,7%, samas kui EL 28 keskmise oli 54,3%.

- *Muutus ajas*

Perioodil 2010–2016 kasvas madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute tööhõive määr Eestis kiiresti ja ületas 2013. aastal EL 28 keskmise. EL 28 näitajad on staatilisemaks jäänud. Näiteks 2010. aastaga võrreldes tõusis EL 28 2016. aasta keskmine ainult 0,5 protsendipunkti, samas kui Eestis toimus 17,5-protsendipunktiline kasv. Sooline lõhe madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute tööhõives püsis vaadeldud perioodil 10 protsendipunkti juures, kuigi see on märkimisväärselt madalam kui sooline lõhe ELis, mis on keskmiseks 20 protsendipunkti.

1.3.3. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osalus

Tabel 1.5. Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osalus – ELi keskmine riikliku keskmisega võrreldes

Geograafiline piirkond	Aastad								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EL 28 keskmine	:	3,7	3,9	4	3,9	4,5	4,5	4,3	4,2
Liikmesriik	:	:	2	3,5	3,9	4,6	3,2	4,1	5

Allikas: hariduses ja koolituses osalemise määr soo ja haridustaseme järgi (%), Eurostati kood ja trng_lfse_03, viimati uuendatud 25. aprillil 2017.

Selgitus: selles tabelis võrreldakse 25–64-aastaste madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute (ISCED tasemed 0–2) elukestvas õppes osalemise määra ELi andmetega ja perioodil 2000–2016.

- *Võrdlus EL 28 eesmärgiga*

Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr saavutas Eestis 2016. aastal 5% taseme, samas kui EL 28 keskmine oli 4,2%.

- *Muutus ajas*

Võrreldes 2010. aastaga osalusmäär enam kui kahekordistus Eestis 2016. aastal, kasvades 2%-lt 5%-le, mis on kindlasti positiivne trend. Väikestest kõikumistest hoolimata (nt

langus 4,6%-lt 2013. aastal 3,2%-le 2014. aastal) on üldine trend selle aja jooksul positiivne olnud.

Samas on EL 28 keskmine sama perioodi jooksul kasvanud vaid 0,3 protsendipunkti. Sellest hoolimata on madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osalusmäär Eestis veel kaugel maas Eesti elanikkonna üldisest osalusmäärast, mis on 15,7%.

2. TÄISKASVANUHARIDUSE SÜSTEEMI LÜHIÜLEVAADE

2.1. Ajaloolise arengu peamised jooned ja kokkuvõte

Eestis on täiskasvanuharidus jagatud kolme peamisse ossa: 1) formaalharidus; 2) tööalane täienduskoolitus ja ümberõpe ning 3) täiskasvanute vabaharidus.

Formaalhariduse süsteem võimaldab täiskasvanutel omandada ükskõik millise kvalifikatsiooni Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku 1.–8. tasemel. Põhi- ja/või üldkeskhariduse omandamiseks pakuvad täiskasvanute gümnaasiumid kaugõpet, õhtuõpet või eksternõpet, et inimestel oleks võimalik paindlikult omandada minimaalne kvalifikatsioon. See õpe on õppijale tasuta. Täiskasvanud võivad õppimist jätkata mistahes liiki kutsehariduses või kõrghariduse tasemel. Kutsehariduses on rakendatud mitmesuguseid paindlikke kutseõppe vorme, et täiskasvanud õppijatel oleks võimalik õppida töö kõrvalt, sealhulgas on osalise õppeajaga õpe õppijaile tasuta. Sellest hoolimata pole praegu ühtegi programmi, mis võimaldaks täiskasvanutel põhi- või keskhariduse omandamist kutseoskustega kombineerida. Täiskasvanud õppijad saavad ka kõrghariduse omandada osalise õppeajaga õppes või eksternina. Osalise õppeajaga õpe ei ole tavaliselt kõrgharidust omandavatele õppijatele tasuta. Riigieelarvelise õppekoha saamiseks peab õppija kandideerima statsionaarsesse õppeprogrammi. Tasuta osalise õppeajaga kõrgharidust antakse riigi jaoks prioriteetseks tunnistatud valdkondades, nt kõrghariduseta õpetajatele. Uurimusele eelnenud nelja nädala jooksul mistahes formaalhariduses osalenud 25–64-aastaste täiskasvanute osakaal ei ole Eestis 2010.–2016. aastal muutunud ja on jäänud 4–5% juurde.

Erialane ja tööalane koolitus ning ümberõpe viiakse läbi erineva kestusega kursustena ja kursuse läbimine ei anna automaatselt kõrgemat formaalse kvalifikatsiooni taset (nagu Euroopa kvalifikatsiooniraamistikus määratletud). Kursused võimaldavad täiskasvanutel ametialaseid, kutsealaseid ja erialaseid teadmisi, oskusi ja kogemusi omandada ja arendada ning osaled ümberõppes. Nelja nädala jooksul enne uurimuse tegemist tööalases koolituses ja ümberõppes osalevate täiskasvanute osakaal aastatel 2010–2015 püsis muutumatuna 3–4% juures. 2016. aastal suurenes osakaal Eesti statistikaameti andmetel 6,6%-ni.

Tööalast koolitust rahastatakse peamiselt erasektori vahenditest. 2016. aastal rahastas 77% tööalasest koolitusest töandja ja 6% osalejad ise. Tööalase koolituse riiklikku rahastamist koordineerivad haridus- ja teadusministeerium ning töötukassa.

2007. aastal finantseeris riik ainult töötute ja teatud kutserühmadesse (nt õpetajad, ametnikud) kuuluvate täiskasvanute täienduskoolitust. 2007. aastast rahastab haridus- ja teadusministeerium täiskasvanutele mõeldud täienduskoolitust (ESFi programmi kaudu) kutse- ja kõrgkoolides. Need kursused on osalejatele tasuta. 2017. aastal võetakse programmi kaudu vastu ligikaudu 12 000 inimest. Töötukassa on teine oluline täiskasvanute täienduskoolituse pakkuja. Töötukassa andmetel oli 2016. aastal töötutele ja töötusjatele pakutavas koolituses 19 000 osalejat ning 2600 inimest osales vähenenud töövõimega inimestele pakutavas koolituses³. Peale selle pakkus töötukassa mais 2017

³ Arvud illustreerivad meetmetes osalemist. Isikut võib mitu korda loendada, kui ta osales aasta jooksul mitmel kursusel.

töölase koolituse vautšereid inimestele, kes olid veel hõivatud, aga kelle töökaotuse risk oli suur (madalapalgalised ja vanemad inimesed, kutsekvalifikatsioonita või halva keeleoskusega inimesed). Maist augustini osales meetmes 140 inimest.

Täiskasvanute vabaharidust pakutakse peamiselt kursustena, aga osaleda saab ka õpperühmades ja suvekoolides. Neid kursusi pakuvad tavaliselt mitteformaalse õppe keskused, rahvaülikoolid, kultuuri- ja muud õppekeskused. Nende kursuste läbimine ei tõsta Euroopa kvalifikatsiooniraamistikus määratletud formaalse kvalifikatsiooni taset. Sellest hoolimata antakse kursuse läbinutele enamasti tõend kursuse õppekava läbimise kohta. Perioodil 2017–2020 keskendutakse täiskasvanutele koolituskursuste kaudu horisontaalsete oskuste andmisele, mille hulgas on alus-, IKT ja keeleoskused. Täiskasvanute vabaharidust võidakse rahastada nii riigieelarvest kui ka valdade ja linnade eelarvetest. Haridus- ja teadusministeerium on 1995. aastast konkursi alusel täiskasvanute vabahariduskeskustele eraldanud raha, mida kasutatakse õpetajate ja juhtkonna palkade maksmiseks (aastas on raha eraldatud ligikaudu 45-le täiskasvanute vabahariduskeskusele aastas). 2005. aastast alates on täiskasvanute vabahariduskeskuseid rahastanud ka ESF.

Tabel 2.1. Formaalhariduses ja -koolituses osalejate arv haridustaseme ja vanuse järgi

	Vanus 20–24	Vanus üle 25	Kokku
Haridustase (st põhi-, kutse-, kõrgem haridus)			
Algharidus	3	18	21
Põhiharidus	267	449	
Gümnaasium	3 719	2 941	
Kutsekeskharidus või kutseõpe keskhariduse baasil		5 905	
Keskeri- ja tehnikumiharidus keskhariduse baasil		0	
Bakalaureusekraad või samaväärne tase		13 535	
Magistrikraad või samaväärne tase		10 336	
Doktorikraad või samaväärne tase		2 845	

Allikas: Eurostat, Eurostati andmebaasi tabel „Pupils and students enrolled by education level, sex and age (educ_uoe_enra02)“, vaadatud 21. augustil 2017.

2.2. Pakkumine

2.2.1. Aitab täiskasvanutel oma alusoskusi parandada

„Täiskasvanuhariduse programm aastateks 2017–2020“ prioriseerib järgmisi põhipädevusi: digioskused, õpioskused, sotsiaalsed oskused ja ettevõtlus ning riigi- ja

võõrkeeleoskused⁴. Täiskasvanutele alusoskuste pakkumise programmid on projektipõhised. Euroopa Sotsiaalfond rahastab üheksat projekti, millega pakuti üleriigilist põhipädevuste koolitust aastatel 2017–2020, enam kui 2 miljoni euroga⁵. Eesmärk on vähemalt 20 000 täiskasvanu kaasamine põhipädevuste kursustele, mis on osalejatele tasuta.

2.2.2. Aitab täiskasvanutel tunnustatud kvalifikatsiooni saada

Eestis saab alg-, põhi- või keskkooli taseme üldise (mitte kutse-) kvalifikatsiooni ainult formaalharidust pakkuvates täiskasvanute keskkoolides. 2016. aasta novembri seisuga peavad kohalikud omavalitsused 16 sellist täiskasvanute keskkooli, milles on kokku 4778 õpilast. Täiskasvanuharidust pakutakse ka kahes erakoolis.

2.2.3. Aitab täiskasvanutel teisi teadmisi ja oskusi arendada, mitte kutsealastel eesmärkidel

Seda tüüpi mitteformaalse hariduse andmisest ülevaadet ei ole. Nagu punktis 2.2.1 välja toodud, on keeleoskuste arendamine rahvastiku põhipädevuste arendamises prioriteetne. Näiteks rahastas ESF 2017. aastal 16 keeleoskuste parandamise projekti⁶. Nende hulgas on nii noortele kui ka kesise riigikeeleoskusega täiskasvanutele mõeldud projektid (kohalike omavalitsuste korraldatud projektid). On ka uutele sisserändajatele, sealhulgas pagulastele, mõeldud kursuseid, mis pakuvad põhiteadmisi Eestis elamise kohta ja keeleõpet A1-tasemel. Neid programme kaasrahastavad ESF ja riik oma eelarvest.

2.2.4. Lihtsustab töötute ja töötuks jäämise riskiga isikute minekut tööturule

Töötuks jäämise riskiga isikutele pakub Eestis koolitust töötukassa. Töötukassa rahastab tööturu koolitust, mis on mõeldud töötutele, koondatutele ja tööd otsivatele pensionäridele. Peale selle toetab töötukassa vähenenud töövõimega isikute koolitust (ja ümberõpet) ning 2017. maist ka töötavaid inimesi, kes kuuluvad tööturu riskirühmadesse (madalalpalgalised ja üle 50-aastased, kellel puudub kutsekvalifikatsioon või kelle riigikeeleoskus on kesine). Samuti pakuvad haridus- ja teadusministeeriumi koordineeritavad (ESFi rahastatavad) kursused kogu elanikkonnale (ka neile, kes töötavad) tööalaseid teadmisi ja oskusi.

2.2.5. Teeb kõrghariduse täiskasvanutele kättesaadavaks

Konkreetset kõrgharidust omandavatele täiskasvanutele mõeldud koolitusprogramme ei ole. Enamik ülikoole pakub paindlikke õpivõimalusi (nt veebi- või kaugõpe) või osalise õppeajaga õpet, mille eest tuleb tasuda õppemaksu.

⁴ Ministry of Education and Research, 'Täiskasvanuhariduse Programm 2017-2020. Adult Education Programme 2017-2020'.

⁵ Innove, '9 Projekti Saavad Innovest Toetust Täiskasvanute Võtmepädevuste Arendamiseks (9 Projects Will Be Funded for Developing Key Competences among Adults)'.

⁶ Innove, 'Eesti Elanike Keeleoskuse Parandamiseks Käivitub 16 Uut Projekti (16 Project Are Initiated to Improve the Language Skills of the Estonian Population)'.

2.2.6. Võimaldab täiskasvanud töötajatel oma tööalaseid oskuseid arendada.

Haridus- ja teadusministeeriumi koordineeritavad kursused pakuvad töötajatele võimalust oma tööga seotud oskuste edendamiseks riiklikult rahastatud koolituskursustel. Mõnel juhul toetab töötukasse ettevõtteid nende töötajate koolitamisel. See hõlmab vähenenud töövoimega inimeste koolitust ja koolitust uute töötajate värbamiseks või ettevõtete ulatuslikul ümberkorraldamisel. 2015. aasta andmete kohaselt pakub 75% ettevõtetest oma töötajatele tööalast koolitust (statistikaamet).

3.0 TÄISKASVANUHARIDUSE POLIITIKA

3.1 Kontekst

3.1.1. Täiskasvanuharidusega seotud kohustuste jaotus

Eestis vastutab hariduspoliitika haldamise eest haridus- ja teadusministeerium. Ministeeriumi ülesannete hulka kuulub riikliku täiskasvanuhariduse poliitika kavandamine ja rakendamine, hariduspoliitika teostamiseks vajaliku õigusruumi kujundamine ning selle eesmärgipärasuse ja jätkusuutlikkuse tagamine. Peale selle tagab haridus- ja teadusministeerium hariduspoliitika tõhusaks rakendamiseks koolitusvajaduste analüüsi ja hindamise.

Täiskasvanuhariduse valdkonnadesse on kaasatud ka mitu teist ministeeriumi:

- sotsiaalministeerium loob õigusraamistiku töötutele ja tööturu riskirühmadele vajalike koolitus- ja nõustamisteenuste pakkumiseks, mida rakendab Eesti töötukassa;
- majandus- ja kommunikatsiooniministeerium loob tingimused regulaarseks hariduse ja koolituse pakkumiseks töötajatele ning töötajate teadmiste ja oskuste vastavuse ettevõtjate vajadustele;
- maaeluministeerium on põllumajandusvaldkonnas äärmiselt oluline hariduse ja koolituse rahastaja ja tellija.

Eestis on loodud ka täiskasvanuhariduse nõukogu. Tegemist on organiga, mis nõustab haridus- ja teadusministeeriumi ning teisi osalisi täiskasvanuhariduse kavandamise ja korraldamisega seotud küsimustes, esindades organisatsioonide seisukohti nõukogus ja tehes ekspertiisiliseid ettepanekuid.

Nõukogu koosseisu kuuluvad asjakohaste ministeeriumide esindajad, täiendusõppeasutused, formaalharidusasutused, tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonid ning muud asutused ja isikud, kes tegutsevad täiskasvanuhariduse valdkonnas.

Kohalikel omavalitsustel ei ole Eestis täiskasvanuhariduse korraldamisel olulisi ülesandeid peale statsionaarse ja mittestatsionaarse õppe korraldamise enda haldusalas tegutsevates üldhariduskoolides⁷ (mittestatsionaarne õpe on täiskasvanutele mõeldud õpe, kus iseseisva õppe osa tunniõppe kõrval on statsionaarse õppega võrreldes suurem). Haridusasutuste järelevalve oli osaliselt maavalitsuste kohustus, aga 2017. aastal tehtud muudatustega võttis haridus- ja teadusministeerium need kohustused üle.

3.1.2. Peamised täiskasvanuhariduse andmist käsitlevad strateegiad

Kõige põhjalikum täiskasvanuhariduse andmise strateegia Eestis on „Eesti elukestva õppe strateegia“⁸ (EÕS). Selle põhieesmärk on tagada kõigile Eesti inimestele nende eluajal õppimisvõimalused, mis vastavad nende vajadustele ja võimetele ning võimaldavad neil maksimeerida oma eneseteostuse võimalused ühiskonnas, oma töös ja pereelus. Elukestva

⁷ Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410?leiaKehtiv>.

⁸ 'Eesti Elukestva Õppe Strateegia 2020 [Estonian Lifelong Learning Strategy 2020]'.

õppe strateegias seatakse viis põhieesmärki: 1) muuta lähenemist õppimisele; 2) pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid; 3) tööturu vajadustele vastavate elukestva õppe võimaluste loomine; 4) digitaalse fookuse andmine elukestvas õppes; 5) võrdsed võimalused ja suurem osalus elukestvas õppes. Need eesmärgid kehtivad kõigi hariduse, sealhulgas täiskasvanuhariduse tasemete ja liikide kohta.

EÕSi rakendamiseks on haridus- ja teadusministeerium vastu võtnud üheksa programmi, sealhulgas „Täiskasvanuhariduse programmi 2017–2029”⁹. Programmiga kehtestatakse täiskasvanuhariduse poliitika riiklik raamistik Eestis. Programmi põhieesmärk on motiveerida täiskasvanuid õppima ning luua paindlikud ja kvaliteetsed õpivõimalused, mis põhinevad tööturu vajadustel ja arengul. Eesmärgi saavutamiseks on loodud kolm peamist meetet:

1. õpingud pooleli jätnud täiskasvanute tagasitoomine formaalharidusse ning neile õpingute jätkamiseks ja kõrgema haridustaseme saavutamiseks võimaluste loomine (hõlmab selliseid tegevusi nagu sellise tugisüsteemi loomine, mis aitab täiskasvanutel keskhariduse omandada; eelneva õppe tunnustamise süsteemi loomine, täiskasvanute kutsehariduse ja -õppe juurde tagasi toomise kontseptsiooni väljatöötamine, teadlikkuse suurendamine elukestva õppe võimalustest jne);
2. mitteformaalse koolituse ja ümberõppe kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine (sealhulgas sellised tegevused nagu täiendusõppe ja ümberõppe kvaliteedi, paindlikkuse ja usaldusväärsuse parandamine; võimaluste loomine täiendusõppeks ja ümberõppeks; täiskasvanute koolitajate pädevuse parandamine jne);
3. kvalifikatsioonisüsteemi arendamine ning koostöövormide loomine ja toetamine elukestva õppe rakendamiseks (sealhulgas sellised tegevused nagu kutsekvalifikatsiooni süsteemi väljatöötamine; täiskasvanuhariduse eri huvirühmade edasise koostöö toetamine; täiendusõppe uute rahastamispehmetete väljatöötamine jne).

Esimest kahte tegevust rahastavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning need on ka meetmed, mis kuuluvad Ühtekuuluvusfondide rakenduskavasse¹⁰ Plaanide kohaselt investeeritakse aastatel 2017–2020 nendesse meetmetesse kokku 44 000 000 eurot, millest 85% rahastab ESF.

Esimese meetme raames kasutatakse avatud osalemiskutset täiskasvanuhariduse pakkujate seas, et innustada üld- või põhihariduseta inimesi õpingute juurde tagasi pöörduma ja keskharidust omandama. Toetatakse järgmisi tegevusi: 1) sellise teabe leidmine ja andmine, mis motiveerib põhi- või keskhariduseta täiskasvanuid õpingute juurde naasma; 2) tingimuste loomine õppimiseks, õppesse jäämise ja kooli lõpetamist toetavate meetmete väljatöötamine ja pakkumine; 3) õppimise toetamiseks lisakursuste väljatöötamine ja pakkumine; 4) kursuste pakkumine õppimisvõime parandamiseks, individuaalse koolituse ja nõustamise pakkumine jne; 5) haridusasutusest väljaspool toimuva õppe läbiviimiseks vajalikud lisategevused; 6) haridusasutustes õppimise paindlikumaks muutmiseks väljatöötatud tegevused.

⁹ „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020”,
https://www.hm.ee/sites/default/files/9_taiskasvanuhariduse_programmi_2017-2020_eelnou_1.pdf.

¹⁰ Euroopa Liidu struktuuriabi Eestile. Programmiperiood 2014–2020.

<http://www.struktuurifondid.ee/programming-2014-2020/>

Teise meetme raames kasutatakse sama sihtrühma põhipädevuste¹¹ arendamiseks avatud osalemiskutset täiskasvanute koolituse pakkuja seas. Meetme eesmärk on motiveerida täiskasvanuid õppima ning luua kvaliteetsed ja paindlikud õpivõimalused, mis arvestavad tööturu vajadusi ja probleeme. See meede hõlmab seitset kavandatud tegevust: 1) täiskasvanud õppijatele pakutava üldhariduse ning kutsehariduse ja -õppe sobitamine õppijate ja ühiskonna vajadustega; 2) varasemate õpingute arvestamise süsteemi väljatöötamine, et suurendada võimalusi formaalses ja mitteformaalses hariduses omandatud oskuste arvestamiseks; 3) piirkondliku koostöö arendamine keskhariduse ja erialase ettevalmistuseta täiskasvanute tagasi toomiseks formaalharidusse; 4) elukestva õppe populariseerimine; 5) täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi parandamine; 6) kvaliteetse ja asjakohase täiendus- ja ümberõppe võimaluste pakkumine täiskasvanutele nende kvalifikatsiooni parandamiseks; 7) täiskasvanuhariduse rahastamise põhimõtete väljatöötamine.

3.2 Täiskasvanuõppe poliitikaraamistik

3.2.1. Kokkuvõte tähtsaimatest arengusuundadest/muutustest alates 2010. aastast

Tähtsaimad arengusuunad täiskasvanuharidust puudutavas strateegilises planeerimises ja õiguslikus raamistikus on:

- Uus täiskasvanute koolituse seadus (1. juuli 2015), mille eesmärk on suurendada täiskasvanuhariduse kvaliteeti ja läbipaistvust ning toetada täiskasvanute osalemist õppes täiskasvanud õppijate õppelaenude ja tervisekindlustuse süsteemi laiendamise kaudu¹².
- Kutsehariduse reform (september 2013) kutsehariduse ja -õppe joondamiseks turunõudmistega, õppekavade uue struktuuri kehtestamine, uued lühiajalise õppe programmid, suurem paindlikkus õppekavade vahetamiseks ja juurdepääsu võimaldamine formaalse pedagoogilise kvalifikatsioonita täiskasvanutele, kellel on praktiline õpetamiskogemus kutsehariduse ja -õppe kavades¹³.
- „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ (veebruar 2014) kui üldine haridusstrateegia, mis hõlmab kõiki haridusvaldkondi ja milles määratletakse prioriteedid aastaks 2020¹⁴.
- OSKA koordinatsioonisüsteemi rakendamine jaanuaris 2015 valdkondlike oskuste vajaduse ja tööjõu prognooside analüüsi koordineerimiseks¹⁵.
- Peale selle on rakendatud uusi meetmeid, mis laiendavad täiskasvanuhariduse kättesaadavust, sealhulgas:
- Kohanemisprogrammi rakendamine (alates 1. augustist 2015) kõigile uutele sisserändajatele, kes on Eestis viibinud alla viie aasta (sealhulgas pagulased, kolmandate riikide kodanikud), ja ELi kodanikele, mis koosneb erinevatest Eesti elu puudutavatest moodulitest ja eesti keele kursustest (A1) kuni 80 akadeemilise tunni

¹¹ Elukestev õpe – võtmepädevused, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:c11090>.

¹² Täiskasvanute koolituse seadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062015010?leiaKehtiv>.

¹³ Kutseõppeasutuse seadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001?leiaKehtiv>.

¹⁴ 'Eesti Elukestva Õppe Strateegia 2020 [Estonian Lifelong Learning Strategy 2020]'.

¹⁵ Toetuse andmise tingimused tegevusele „Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine“, 8. aprill 2015,

https://www.struktuurifondid.ee/sites/default/files/oigusaktide_lisad/toetuse_andmise_tingimused_29.pdf.

ulatuses¹⁶. 1. mail 2016 kehtestati kohustuslikud eesti keele kursused pagulastele kuni A2-tasemeni, mida rahastatakse riigieelarvest¹⁷.

- Karjäärinõustamise laiendamine kõigile täiskasvanutele (sealhulgas töötavatele ja mitteaktiivsetele) töötukassas (alates 1. veebruarist 2015)¹⁸.
- Töötukassa meetmete rakendamine, mis on mõeldud hõivatud täiskasvanutele, kelle töökaotuse risk on suurem, sealhulgas täiskasvanutele, kelle töövõime on haiguse või puude tõttu vähenenud, kes on madalapalgalised, üle 50 aasta vanad, ei oma kutsekvalifikatsiooni (või kelle kutsekvalifikatsioon on aegunud) või kelle keele eesti keele oskus on kesine (alates 1. maist 2017).

Eesti poliitikaeesmärgid täiskasvanuhariduses seatakse tavaliselt nelja-aastaseks perioodiks, kuni 2020. aastani. Poliitikaeesmärgid on välja toodud „Eesti elukestva õppe strateegias 2020“¹⁹ ja täiskasvanuharidusele keskenduvast allprogrammis „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“²⁰. Programmi kohaselt on selle põhieesmärk motiveerida täiskasvanuid õppima ja luua õpivõimalusi, mis on paindlikud, kvaliteetsed ja vastavad tööturu vajadustele.

Täiskasvanuharidusele keskendunud „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“²¹. Programmi kohaselt on selle põhieesmärk motiveerida täiskasvanuid õppima ja luua õpivõimalusi, mis on paindlikud, kvaliteetsed ja vastavad tööturu vajadustele.

Programmi kohaselt keskendutakse järgmise nelja-aastase perioodi (2017–2020) jooksul järgmisele:

- kooli pooleli jätnud täiskasvanute formaalharidusse tagasipöördumise või tööalases koolituses osalemise ja nende põhipädevuste arendamise toetamine. See hõlmab formaalse üldhariduse kohandamist täiskasvanutele, täiskasvanute motiveerimist formaalharidusse tagasi pöörduma ja kontseptuaalse plaani väljatöötamist täiskasvanute põhi-/keskharidusse ning kutseharidusse tagasipöördumise toetamiseks ning varasemate oskuste ja teadmiste arvestamise süsteemi edasiarendamist;
- asjakohaste ja kvaliteetsete õpivõimaluste pakkumine täiskasvanutele, kellel puudub kutsekvalifikatsioon (ainult üldharidus) või kelle kvalifikatsioon on aegunud, sealhulgas digikirjaoskuse arendamine;
- täiskasvanuhariduse süsteemi edendamine, sealhulgas täiskasvanuhariduse kvaliteedikriteeriumide väljatöötamine, täiskasvanuhariduse võrgustike vahelise teabevahetuse ja koostöö parandamine, VÕTA (varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine) rakendamise toetamine kõigis haridusvaldkondades ning rasketest tingimustest pärit ja vähese motivatsiooniga täiskasvanud õppijatega tegelemine ja nende motiveerimine;
- mitteformaalse hariduse kättesaadavuse parandamine, sealhulgas riigi rahastatud tööalase koolituse täiskasvanutele pakkumise jätkamine. See hõlmab ka õppiija, riigi

¹⁶ Kohanemisprogramm, siseministri määrus, 1. august 2015, <https://www.riigiteataja.ee/akt/122082014005>

¹⁷ Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/117062020004>.

¹⁸ Töötukassa karjäärinõustamisele saavad nüüd kõik inimesed, 30. jaanuar 2015, <https://www.tootukassa.ee/uudised/t%C3%B6%C3%B6tukassa-kari%C3%A4%C3%A4rin%C3%B5ustamisele-saavad-n%C3%BC%C3%BCd-k%C3%B5ik-inimesed>.

¹⁹ 'Eesti Elukestva Õppe Strateegia 2020 [Estonian Lifelong Learning Strategy 2020]'.

²⁰ Ministry of Education and Research, 'Täiskasvanuhariduse Programm 2017-2020. Adult Education Programme 2017-2020'.

²¹ Ministry of Education and Research, 'Täiskasvanuhariduse Programm 2017-2020. Adult Education Programme 2017-2020'.

ja tööandja panustel põhinevate rahastamis põhimõtete väljatöötamist, et tagada koolituse pakkumise jätkusuutlikkus pärast praeguse ELi rahastamisperioodi lõppu.

Üha rohkem tähelepanu pööratakse töötuse vältimisele meetmetega, mis on mõeldud hõivatud täiskasvanud elanikkonna kvalifikatsiooni ja oskuste parandamiseks. Seda arvestades on töötukassa alustanud koolitusvautšerite ja muude meetmete pakkumist, et toetada oskuste ja kvalifikatsiooni omandamist.

3.2.2. Peamised täiskasvanuhariduse andmist käsitlevad seadusandlikud aktid:

Peamine täiskasvanuharidust reguleeriv süsteem on kehtestatud täiskasvanute koolituse seaduses,²² mis on täiskasvanuhariduse süsteemi keskne akt. Selles sätestatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse kohustused täiskasvanuhariduse koordineerimisel, tööandjate kohustus anda kaugõppes, õhtustel kursustel, eksternõppes või osalise ajaga õppes osalevatele õppijatele õppepuhkust ning kehtestatakse miinimumnõuded kursuseid pakkuvatele asutustele.

3.2.3. Peamised strateegiad

Täiskasvanuhariduse arendamise peamine strateegia Eestis on „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“. Selles kehtestatakse järgmise nelja-aastase perioodi peamine visioon ja eesmärgid ning perioodi jooksul kavandatud meetmed ja tegevused. Täiskasvanuhariduse programm on osa Eesti elukestva õppe strateegiast, mis hõlmab hariduse kõiki valdkondi.

On ka neli riiklikku strateegiat, mis käsitlevad muu hulgas täiskasvanuharidusega seonduvat (nt konkurentsivõime kava „Eesti 2020“). Need aga lähtuvad peamiselt täiskasvanuhariduse programmis esitatud põhieesmärkidest.

3.2.4. Peamised rakendusaktid

Täiskasvanuhariduse programmis tuuakse välja järgmiseks nelja-aastaseks perioodiks kavandatud tegevused koos üksikasjaliku tegevuskavaga, milles määratletakse konkreetsete tegevuste eest vastutavad isikud ja rahastamiskava.

3.3 Riiklikud kvantitatiivsed poliitikaeesmärgid

Täiskasvanuharidust puudutavad riiklikud kvantitatiivsed poliitikaeesmärgid on esitatud tabelis 3.1.

²² Täiskasvanute koolituse seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062015010?leiaKehtiv>

Tabel 3.1. Täiskasvanuhariduste seotud eesmärgid laiemas majanduspoliitikas / elukestva õppe strateegiates / rakendusakti raamistikus

Üldteave		Liikumine eesmärgi poole		
Eesmärk (arvuline näitaja ja tähtaeg)	Vastuvõtmise kuupäev (nt 31.03.2018)	Esialgne näitaja (vastuvõtmise kuupäeva seisuga)	Praegune näitaja	Eesmärgi poole liikumise kokkuvõte
25–64-aastaste kutsekvalifikatsioonita täiskasvanute osakaal (2020. aasta eesmärk: 25%)	2012	30%	28,5% (2016)	Osakaal ei vähene oodatud kiirusega ja on viimasel kolmel aastal suuresti samaks jäänud. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
Elukestvas õppes osalevate täiskasvanute osakaal (2020. aasta eesmärk: 20%)	2012	12,9%	15,7% (2016)	Osakaalu muutumise kiirus ei vasta ootustele, kuna see püsis pikka aega muutumatuna, kuigi 2016. aastal toimus tõus. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
Üldhariduses kaugõppes õppivate õpilaste arv (2020. aasta eesmärk: 5075 õpilast)	2013	5075	5377 (2015)	Eesmärk on peatada langustrend ja hoida kaugõppijate arv samal tasemel. 2020. aastal on suudetud õppijate arvu eesmärgist suuremana hoida. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
Üldhariduses kaugõppes väljalangenute osakaal (2020. aasta eesmärk: 30%)	2013	35%	36% (2015)	Väljalangenute osakaal ei ole eesmärgi vastuvõtmisest alates vähenenud. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
25-aastaste ja vanemate õpilaste osakaal kutsehariduses (2020. aasta eesmärk: 33%)	2013	26%	32% (2015)	Osakaal on oodatud tempoga kasvanud ja 2020. aastaks seatud eesmärgile lähedale jõudnud. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
Elukestvas õppes osalevate 25–64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute osakaal (2020. aasta eesmärk: 6,5%)	2013	4,6%	4,4% (2015)	Osakaal ei ole eesmärgi seadmisele järgnenud perioodil ootuste kohaselt kasvanud. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
Rahulolu täiskasvanuhariduse süsteemi ja	Ei kohaldata (esimene	Ei kohaldata	Ei kohaldata	Näitajat töötatakse veel välja. Eesmärk on, et rahuolu 2020. aastaks

kutsehariduse süsteemiga (2020. aasta eesmärk: rahulolu on kasvanud)	mõõtmise on kavandatud aastaks 2018)			2018. aastaga võrreldes kasvaks. Allikas: „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“
Mitteõppivate 18–24-aastaste noorte osakaal (2020. aasta eesmärk: alla 9%)	2012	10,3%	11% (2016)	Osakaal ei ole oodatud tempoga kasvanud. Allikas: haridus- ja teadusministeerium 2017 ²³ .
20–34-aastaste noorte tööhõive 1–3 aastat pärast kooli lõpetamist (2020. aasta eesmärk: 82%)	2012	74,7%	77,1% (2016)	Kasvumäär vastab ootustele, kuigi on madalam, kui 2014.–2015. aastatel mõõdetud. Allikas: haridus- ja teadusministeerium 2017
Digioskustega 16–74-aastase elanikkonna osakaal (2020. aasta eesmärk: 95%)	2012	65%	87% (2015)	Osakaal on aastatel 2012–2015 kasvanud. Uus mõõtmine tehakse 2018. aastal. Allikas: haridus- ja teadusministeerium 2017
Kõrgharidusega täiskasvanute osakaal 30–34-aastaste vanuserühmas (2020. aasta eesmärk: 40%)	2012	39,5%	45,4% (2016)	Eesmärk on saavutatud. Allikas: haridus- ja teadusministeerium 2017

3.4 Kvaliteedi tagamine

Formaalharidust pakkuvate täiskasvanuhariduse asutuste tegevust reguleerivad põhikooli- ja gümnaasiumiseadus²⁴, kutseõppeasutuse seadus²⁵, rakenduskõrgkooli seadus²⁶, ülikooliseadus²⁷ või erakooliseadus²⁸, ent nendele haridusasutustele kohaldatakse ka kvaliteedi tagamise meetmeid. Kvaliteedi tagamise meetmeid täiendusõppes reguleerivad täiskasvanute koolituse seadus²⁹ ja täienduskoolituse standard³⁰. Kahte esimest meetet kaasrahastavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ja kolmandat rahastatakse ainult riigieelarvest. Meetmetega kaetud konkreetsest tegevusest olenevalt moodustab ESFi rahastus kuni 85% nende eelarvest.

²³ Ministry of Education and Research, 'Haridus- Ja Teadusministeeriumi Valdkonna Arengukavade 2016. Aasta Tulemusaruanded (Monitoring the Development Plans of Ministry of Education and Research 2016)'.

²⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062016008?leiaKehtiv>

²⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062020007?leiaKehtiv>

²⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122018017>

²⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/120122016002>

²⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019085>

²⁹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062015010?leiaKehtiv>

³⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/126062015009>

Haridus- ja teadusministeerium rahastab ja viib samuti täiskasvanuhariduse arendamist toetavaid tegevusi ellu muude programmide kaudu, aga pole võimalik välja arvutada, milline osa nende programmide eelarvetest investeeritakse täiskasvanuharidusse.

Enne praegust täiskasvanuhariduse programmi põhines täiskasvanute õppe raamistik Eestis „Täiskasvanuhariduse arengukaval 2009–2013“³¹. Selle kava rakendamise kogueelarve viieaastase perioodi jooksul oli 120 758 000 eurot. On näha, et praeguse täiskasvanuhariduse programmiga võrreldes on täiskasvanuharidusse tehtud investeeringute summa märgatavalt kahanenud, kuna aastateks 2016–2020 kavandatud eelarve on ainult 51 miljonit eurot. Täiskasvanuhariduse koolitusprogrammi eelarve on väiksem kõigist EÕSi rakenduskavadest (selle osakaal EÕSi rakenduseelarves on ainult 1% ringis).

3.5 Avaliku sektori investeeringud

Riigi poolt Eestis täiskasvanuharidusse investeeritud kogusumma kohta andmed puuduvad, aga kuna enamik tegevustest toimub „Täiskasvanuhariduse programmi 2017–2020“ raames, saame mingi osa sellest siin välja arvutada. Nagu punktis 4.1 välja toodud, kaasrahastab valitsus kuni 15% programmi kahe tegevuse eelarvest ja 100% kolmandast meetmest. Nende andmete alusel on võimalik arvutada, et 2017. aastal investeeriti riigieelarvest täiskasvanuharidusse 3 026 112 eurot. See on aga pelgalt avalikult kättesaadaval teabel põhinev hinnang, kuna tegeliku investeeringu kohta andmed puuduvad.

Tabel 3.2. Avaliku sektori investeeringute jaotus

Avaliku sektori investeeringu allika nimi	Rahastamisallikas	Rahastuse summa	Kavandatud osalejate arv	Eraldise kavandatav tase	Algus- ja lõppkuupäev

* Teave puudub.

3.6 ELi toetus struktuurifondide kaudu (peamiselt ESF)

3.6.1. Mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 osana kavandatud struktuurifondide toetus

Nagu punktis 4.1 märgitud, kaasrahastab ESF kahte „Täiskasvanuhariduse programmi 2017–2020“ meetet. Meetmetega kaetud konkreetsest tegevusest olenevalt moodustab

³¹ „Täiskasvanuhariduse arengukava 2009-2013“
https://www.hm.ee/sites/default/files/t2iskasvanutehariduse_arengukava.pdf

ESFi rahastus kuni 85% nende eelarvest, st perioodil 2017–2020 annab ESF kuni 37 494 953 eurot.

Liikmesriikidele 2014. ja 2020. aasta vahel ESFi rakenduskavade alusel antud rahalise toetuse andmete kohaselt, mis on Euroopa Komisjonile kättesaadavad alates juulist 2016, on Euroopa Liidu kavandatud toetus kõige otsesemalt täiskasvanuharidusele suunatud investeerimisprioriteedile, st „Investeerimisprioriteet 10.3 – elukestva õppe võimaldamise parandamine“, 92,6 miljonit eurot.

2016. aastal avati kaks suurt taotlusvooru täiskasvanuharidusega seotud tegevuste rahastamiseks ESFi ning haridus- ja teadusministeeriumi poolt. See hõlmas koolide projekti rahastamist, mis on mõeldud täiskasvanute tagasi toomiseks kooli, et nad omandaksid põhi- ja keskkooli, ning väljalangemise vältimiseks³². Kokku rahastati Eestis 16 projekti enam kui 2,6 miljoni euro eest. Projektide eesmärk on rakendada paindlikke õppe- ja e-õppe vorme täiskasvanutele keskkoolis ning pakkuda mitmesuguseid tugiteenuseid (nõustamine, lapsehoid jne) koolides. Projektid viiakse ellu aastatel 2016–2018. Mis puudutab Euroopa tegevuskava prioriteete, siis toetavad need tegevused nii pakkumist ja osalust (osaluse suurendamine teavitamise, suunamise ja motiveerimise teel) kui ka paindlikkust ja kättesaadavust (kättesaadavuse suurendamine IKT abil, teise võimaluse programmidele suunatud paindlikud õpivõimalused kvalifikatsiooni tõstmiseks).

Teine taotlusvoor avati täiskasvanute põhipädevuste arendamise ja täiskasvanute nendesse programmidesse toomise tegevuste toetamiseks³³. Põhipädevuste hulka kuuluvad õppimine, sotsiaalsed ja digioskused, algatusvõime, ettevõtlusoskused ja keeleoskused. Programmile eraldatakse kokku 2,3 miljonit eurot. Need tegevused panustavad peamiselt pakkumisse ja osalemisse, suurendades täiskasvanuhariduse andmist põhipädevuste valdkonnas.

Haridus- ja teadusministeerium ning ESF jätkavad koostööd täiskasvanutele kutsehariduse andmise rahastamisel. 32 valdkonnas pakutakse 471 kursust ja eeldatavasti osaleb neil 2016. aastal üle 6000 täiskasvanu³⁴. 2009.–2015. aastal osales neil üle 42 000 inimese (panustades pakkumisse ja osalusse). Oktoobris 2015 korraldati täiskasvanuhariduse populariseerimiseks ja seotud teemadele tähelepanu tõmbamiseks täiskasvanuhariduse nädal³⁵.

3.6.2. 2007.–2013. aasta finantsraamistiku osana ELi struktuurifondide kaudu (peamiselt ESF) antud toetus

Üks seni täiskasvanuharidusse tehtud nähtavamaid investeeringuid on riikliku koolitustellimuse alusel pakutavate tööalaste koolituste rahastamine. Enne ESFi eelmist, 2007.–2013. aasta rahastamisperioodi rahastas riik peamiselt töötute ja konkreetsete rühmade (nt õpetajad, haridusametnikud) koolitusi. Aga 2007. aastast alates on riik rahastanud palju suuremale sihtrühmale pakutavat täiskasvanuharidust, kaasates selleks ka ESFi instrumente. Praegu rahastab kutseõppeasutustes täiskasvanutele pakutavaid tööalaseid koolitusi³⁶ ESF (täiskasvanuhariduse programmi teise meetme raames), nagu näidatud 3. punktis.

³² 'Täiskasvanute Tagasitoomiseks Kooli Sai Toetust 16 Projekti Üle Eesti'.

³³ 'Taotlusvoor Täiskasvanute Võtmepädevuste Arendamiseks'.

³⁴ 'Sel Kevadel Jõuavad Tasuta Tööalased Koolitused 6225 Inimeseni'.

³⁵ 'Täna Algab Täiskasvanud Õppija Nädal'.

³⁶ Tööalased koolitused täiskasvanutele <https://www.hm.ee/et/tegevused/taiskasvanuharidus/tasuta-kursused>

3.7 Investeeringu efektiivsus

Tõendeid investeeringute efektiivsuse kohta leiab programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ mõju hindamisest³⁷, mis tehti 2015. aastal. See mõjuhindang keskendus ESFi programmile „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“, mis oli üks suuremaid ESFi toetatud programme Eestis ESFi eelmise rahastamisperioodi (2007–2013) jooksul. Analüüsis leiti, et täiskasvanute kutsehariduse mõju hilisematele tööturutulemustele on tagasihoidlik, aga tulemuste ulatus ja statistiline olulisus sõltuvad suuresti sellest, millist võrdlusrühma ja sobitamistehnikat kasutatakse. Analüüsis leiti, et koolituse mõju on tugevam neile, kes olid juba kursustele kandideerimise ajal tööga hõivatud. Need tulemused vastasid varasematele osalejate tagasiside uuringutele. Selles uuringus lisatakse, et koolitusel ei ole mõju töötute osalejate puhul, kuna kursused on liiga lühikesed, et töötutele kasulikud olla. Hindamine näitas, et programmide eesmärgid olid segased ning kuigi programmide dokumentides mainiti, et eelistada tuleks madala kvalifikatsiooniga osalejaid ja täiskasvanuid, kelle kvalifikatsioon on iganenud, oli suurel osal koolitusel osalejatest juba kõrgharidus omandatud.

Kuna peamised investeeringud täiskasvanuharidusse Eestis tehakse „Täiskasvanuhariduse programmi 2017–2020“ kaudu, saab investeeringu mõju hinnata programmis esitatud näitajate alusel (vt tabel 5). Kahjuks ei ole programmi vahehindamisi veel tehtud ning pole ka teada, kas ja millal need tehakse.

Tabel 3.3. „Täiskasvanuhariduse programmi 2017–2020“ näitajad³⁸

Näitaja	Algtase 2013. aastal	2016	Eesmärk 2020. aastaks
Kvalifikatsioonita täiskasvanute (25–64-aastased) osakaal	29,6	27	25
Elukestvas õppes osalevate täiskasvanute määr	12,5	16,5	20
Väljalangemise määr mittestatsionaarses üldhariduses	35	34	30
25-aastaste ja vanemate õppijate osakaal kutsehariduses ja -koolituses	26,3	30	33
Elukestvas õppes osalevate madala haridustasemega 25–64-aastaste täiskasvanute määr	4,6	5,5	6,5

Nagu tabelist 5 näha, on kõigis programmile seatud näitajates 2016. aastal 2013. aastaga võrreldes näha positiivseid trende. Ilma mõjuhindanguta pole võimalik öelda, kas need trendid on otseseks tõendiks täiskasvanuharidusse tehtud investeeringute efektiivsusest, aga üldiselt tuleks positiivset trendi tunnustada.

³⁷ Leetmaa *et al.*, 'Counterfactual Impact Evaluation (CIE) of Estonian Adult Vocational Training Activity'.

³⁸ „Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“.

4.0 OLEMASOLEVA POLIITIKA HINDAMINE

Järgmistes alapunktides hinnatakse olemasolevat poliitikat hiljutises uurimuses määratletud tõhusa täiskasvanuhariduse kuue eduteguri prisma kaudu³⁹.

4.1 Õpihuvi arendamine õppijates

Täiskasvanuharidusele tähelepanu tõmbamiseks on ellu viidud projekte (nt iga-aastane täiskasvanud õppija nädal)⁴⁰. Viimasel ajal on suuremat tähelepanu pööratud madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute ning kvalifikatsiooni uuendamist või ümberõpet vajavate täiskasvanute teadlikkuse suurendamisele õpivõimalustest ja õppimise hüvedest. Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon ANDRAS viis 2016.–2018. aastal ellu tegevusi piirkondliku koostöö laiendamiseks ning elukestvast õppest teavitamiseks ja selle populaarsuse kasvatamiseks. Näiteks algatati 2017. aastal täiskasvanuhariduse teavituskampaania koos samateemalise veebilehega, kus tutvustatakse täiskasvanud õppijate kogemusi⁴¹. Kuna need tegevused veel kestavad, siis on vara hinnata, kui edukalt nad sihtrühmadeni on jõudnud.

Täiskasvanute karjäärinõustamisega alustati 2015. aasta jaanuaris. 2015. aastal osales selles ligikaudu 7500 inimest ja 2016. aastal oli osalejaid 10 400. Osalus kasvas ka 2017. aastal. Kuigi seatud eesmärgi saavutamiseks – 72 000 osalejat 2018. aastaks – peaks karjäärinõustamises osalemine veelgi kasvama. Kuna puudub selge visioon karjäärinõustamise sihtrühmadest ja selles osalejatest, siis pole konkreetseid teavitustegevusi, mis oleksid mõeldud inimestele, kes kvalifikatsiooni tõstmist või ümberõpet kõige enam vajavad.

Viimase ajani puudus ka süsteemne lähenemine sotsiaalpartnerite kaasamiseks planeerimisse, edendamisse ja õppijate värbamisse, kuigi tööandjate ja ametiühingute riikliku tasandi liidud on selle teema eri projektide kaudu oma 2016. aasta tegevuskavadesse lisanud. Samas viidatakse „Täiskasvanuhariduse programmis 2017–2020“ sotsiaalpartnerite kaasamisele selliste tegevuste kavandamisse, mis on mõeldud digipädevuste suurendamiseks, täiskasvanutele karjäärinõustamise pakkumiseks ja täiskasvanute lisakoolituse rahastamise kontseptsiooni väljatöötamiseks. Peale selle on sotsiaalpartnerid kaasatud täiskasvanute koolituskavade väljatöötamisse töötukassa kolmepoolses nõukogus osalemise kaudu. Seega on sotsiaalpartnerite kaasamine teemasse viimastel aastatel kasvanud, kuigi ruumi on ka edasiste projektide jaoks (nt sotsiaalpartnerite kaasamine õppijate värbamisse).

PIAAC andmete põhjal saab järeldada, et töö sisu ja töökoha omadused mõjutavad Eestis elukestvas õppes osalemist palju rohkem kui isikuomadused (sealhulgas hariduse ja oskuste tase)⁴². Seega on rõhutatud, et oluline on pöörata rohkem tähelepanu oskustele, mida tööturul vajatakse, kuna osalemine õppes iseenesest ei ole atraktiivne, kui puudub

³⁹ Peamised edutegurid, mis näitavad tõendusmaterjali tugevust (kättesaadav kõigis keeltes): <https://epale.ec.europa.eu/et/policy-tool/key-success-factors>; uurimus „Euroopa täiskasvanuhariduse poliitikate ja nende tõhususe süvaanalüüs“: <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/final-report-20150817-en.pdf>

⁴⁰ Täiskasvanud õppija nädala veebileht <https://andras.ee/et/taiskasvanud-oppija-nadal-ton>

⁴¹ <http://www.jallekooli.ee/>

⁴² Ministry of Education and Research, 'Adult Skills: Their Use and Usefulness in Estonia. Summaries of the Thematic Reports on the PIAAC Study.'

võimalus õpitud oskusi töökohal rakendada. Lõhega, mis on oskuste järele oleva nõudluse ja õppes osalemise vahel, tegeletakse Eestis oskuste prognoosimise mehhanismide abil. OSKA valdkondlik oskuste nõudluse ja pakkumise analüüs⁴³ on selles valdkonnas eriti oluline teabeallikas. Esimest korda keskendutakse nendes analüüsid oskustele, mille järele on analüüsitud valdkondades kõige suurem nõudlus. Samas on veel palju teha, et tagada nende lõhedega tegelemine koolitusprogrammide raames. Samuti on oluline tagada, et need mehhanismid ei tooks kasu ainult kõrget kvalifikatsiooni nõudvatele kutsealadele. Sama oluline on motiveerida madalat kvalifikatsiooni nõudvatel kutsealadel töötavaid inimesi põhioskusi omandama ja oma kvalifikatsiooni tõstma. Riigi panust sellesse on püütud suurendada näiteks põhioskuste koolituste kaudu (vt punkt 2.2.1) või tööturumeetmetega, mille eesmärk on töötuse vältimine töötuskassa koolitusprogrammide abil (vt ka punkt 5.2).

4.2 Tööandjate koolitusinvesteeringute suurendamine

Uuringud näitavad, et Eesti tööandjad pakuvad rahalist toetust peamiselt noorimatele töötajatele (25–34-aastased) ja vähem neile, kes töötavad madalat kvalifikatsiooni nõudvatel ametikohtadel ja väiksemates ettevõtetes⁴⁴. Peab tõdema, et tööandjate rahastamismehhanismid töötajate kvalifikatsiooni tõstmiseks või ümberkoolitamiseks on piiratud. Seega on ettevõtete, eriti VKEde, motiveerimine ja toetamine koolituse pakkumisel endiselt paras proovikivi. Töötukassa pakub tööandjatele programme tööturu riskirühmadesse kuuluvate töötajate koolitamiseks. Näiteks hüvitab töötukassa koolituskulud juhtudel, kus tööandja on pakkunud ümberõpet töötajatele, kes ei saa puude või tervisliku seisundi tõttu oma eelmisel töökohal töötamist jätkata, või neile, kes on pikka aega töötud olnud⁴⁵. 2017. aastast hüvitab töötukassa ka osaliselt tööandjate koolituskulud, mis on seotud uute töötajate värbamisega teatud valdkondades või ettevõtte ümberkorraldamisega.

Viimasel ajal pööratakse suuremat tähelepanu töökohal toimuva väljaõppe väljatöötamisele ja rakendamisele – eesmärk on 2019. aastaks kaasata 300 ettevõtet 6900 õppijaga. Algatuses osaleb Eesti Tööandjate Keskliit, mis on propageerinud töökohal toimuva väljaõppe rakendamist tööandjate seas ning jaganud teavet ja kogemusi⁴⁶.

Töö digiteerimisest ja selle mõjust töökohal vajalikele oskustele räägitakse üha rohkem. PIAAC uurimuses toodi välja, et suurimad puudused Eesti elanikkonna oskustes on seotud tehnoloogiarikastes keskkondades tekkivate probleemide lahendamise ja neid inimesi, kes tehnoloogiarikastes keskkondades probleemide lahendamise ja hakkama saavad, on Eestis vähem kui OECD riikides keskmiselt⁴⁷. Samas toodi veel välja, et praegust tööturu olukorda, tööturul osalemist, sissetuleku taset ja tervise olukorda kirjeldavad palju enam muud näitajad, eriti haridus, kui infotöötlusoskused. Seega ei annaks ainuüksi infotöötlusoskuste arendamine tööturul paremaid tulemusi. Sellest hoolimata toodi hiljuti Eestis peetud töö tulevikku puudutaval konverentsil välja,⁴⁸ et just kesiste digioskustega

⁴³ OSKA programmi kohta lisateabe ja lisaandmete saamiseks vt <http://oska.kutsekoda.ee>

⁴⁴ Saar *et al.*, 'Oskused Ja Elukestev Õpe: Kellelt Ja Mida on Eestil Oskuste Parandamiseks Õppida?'

⁴⁵ Meetme kirjeldus: <https://www.tootukassa.ee/content/tooandjale-ja-partnerile/tootaja-koolituskulude-huvitamine>

⁴⁶ Teave algatuse kohta: <http://www.employers.ee/algatused/opipoisiope-ehk-tookohapohine-ope/>

⁴⁷ Ministry of Education and Research, 'Adult Skills: Their Use and Usefulness in Estonia. Summaries of the Thematic Reports on the PIAAC Study.'

⁴⁸ Konverentsi kohta lisateabe saamiseks vt <https://www.eu2017.ee/political-meetings/future-work-making-it-e-easy>.

inimesed võivad tulevikus teistest maha jääda, kuna nad ei saa töö suurema digiteerituse tõttu hakkama. Seega tuleks nendes oskustes esinevate puudjääkide vältimiseks probleemiga tegeleda ja toetada elanikkonna digioskuste parandamist.

Mingis ulatuses sisaldavad põhioskustele suunatud programmid/projektid ka digioskusi (vt punkt 2.2.1). Ka OSKA aruannetes käsitletakse eri valdkondades vajalikke digioskusi. Töökohal vajalike oskuste ja elanikkonna asjaomaste oskuste taseme vastavusse viimine nõuab veel palju tööd.

1 Saar *et al.*, 'Oskused Ja Elukestev Õpe: Kellelt Ja Mida on Eestil Oskuste Parandamiseks Õppida?'

1 Meetme kirjeldus: <https://www.tootukassa.ee/content/tooandjale-ja-partnerile/tootaja-koolituskulude-huvitamine>.

1 Teave programmi kohta: <http://www.employers.ee/algatused/opipoisiope-ehk-tookohapohine-ope/>.

1 Ministry of Education and Research, 'Adult Skills: Their Use and Usefulness in Estonia. Summaries of the Thematic Reports on the PIAAC Study.'

1 Konverentsi kohta lisateabe saamiseks vt <https://www.eu2017.ee/political-meetings/future-work-making-it-easy>.

4.3 Tagada võrdne kättesaadavus kõigile

Ebavõrdsus täiskasvanute osaluses on Eestis suur probleem, eriti vanemate vanuserühmade, madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute ja madalat kvalifikatsiooni nõudvatel töökohtadel töötavate inimeste jaoks⁴⁹. Hiljutises täiskasvanute kutsehariduse hinnangus toodi välja, et kuigi ametlikult (programmi dokumentide kohaselt) peaks prioriteediks olema madala ja iganenud kvalifikatsiooniga täiskasvanute kaasamine, on tegelikult suurel osal täiskasvanute tööalastel koolitustel osalevatel isikutel juba kõrgharidus⁵⁰. Seega on raskesti kaasatavate rühmadeni jõudmine endiselt keeruline. Tootukassa pakub mitmesuguseid tegevusi, mille eesmärk on innustada ebasoodsas olukorras elanikkonnarühmi õppima. Viimasel ajal püütakse madala kvalifikatsiooniga täiskasvanuid formaalharidusse tagasi tuua, et tõsta nende kvalifikatsiooni ja pakkuda põhipädevuste omandamisega seotud koolitust (vt ka eeltoodut). Need tegevused koosnevad ICFi määratletud tegevusplokkidest (õppimise rahastamine, varasemate õpingute arvestamise süsteemi väljatöötamine, vahendusorganisatsioonide kasutamine teavitamiseks, põhioskuste arendamise lõimimine täiskasvanuõppe programmidesse). Kuna täiskasvanute osalemine elukestvas õppes on pikka aega muutumatuna püsitud, ei ole nende tegevuste mõju elukestvas õppes osalemise ebavõrdsusele veel avaldunud. Kuna paljud tegevused on ellu viidud alles hiljuti, ilmneb nende pikaajaline mõju alles tulevikus.

⁴⁹ Saar *et al.*, 'Oskused Ja Elukestev Õpe: Kellelt Ja Mida on Eestil Oskuste Parandamiseks Õppida?'; Statistikaamet and Praxis, 'Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti'.

⁵⁰ Leetmaa *et al.*, 'Counterfactual Impact Evaluation (CIE) of Estonian Adult Vocational Training Activity'.

4.4 Asjakohase õppe pakkumine

Eesti oskuste prognoosimise süsteem hõlmab kolme peamist mõõdet:

- demograafiliste suundumuste tööhõive muutuste ning tööjõupakkumise prognoosimine riiklikul tasemel järgmiseks kaheksaks aastaks. Prognoosi uuendatakse igal aastal⁵¹.
- Valdcondlikud oskuste prognoosid, mis hõlmavad põhjalikumaid teadmisi oskuste profiilides toimuvate muutuste ja individuaalsetes sektorites järgmisel 10 aastal vajalike oskuste kohta. 2016. aastal analüüsiti viit sektorit, 2017. aastal oli neid kuus ja 2018. aastal analüüsitakse veel kuut (OSKA⁵²).
- Kutsealade järgmise 12 kuu tööjõuvajaduse prognoosimise lühiajaline baromeeter. See on ka ainuke piirkondliku väljavaatega prognoosimehhanism (töötukassa⁵³).

Valdkondlikud oskuste prognoosid täidavad olulise lünga eri kutsealadel vajalike tööoskuste kohta olevates teadmistes. Selle hinnangu andmiseks kasutatakse OSKA aruannetes kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete uurimismeetodite kombinatsiooni, mis hõlmab statistilisi andmeid ning valdkonnaekspertidega peetud vestlustest ja rühmaaruteludest saadud teavet⁵⁴. OSKA kavandatud metoodika kohaselt analüüsitakse iga valdkonda iga kuue aasta tagant. Vahepealsetel aastatel hoiavad valdkondlikud eksperdirühmad uuringu põhjal tehtud järelduste rakendamisel silma peal. OSKA aruannete tulemuste rakendamist analüüsitakse eraldi, tuues välja nende rakendamisega seotud probleemid ja küsides huvirühmade arvamusi. Tulemused avaldatakse sügisel 2017. Praegu on OSKA tulemuste rakendamist puudutav teave üsna piiratud ja seda pole põhjalikult analüüsitud. Näiteks töötukassa viitab, et nad kasutavad OSKA tulemusi töötute koolituse kavandamisel. Olemas on mehhanism, mille abil eksperdid jälgivad tulemuste rakendamist valdkondlikul tasandil, kuigi nende järeldusi avalikult ei arutata ega jagata. Seega on eesmärk hakata OSKA soovitude ja järelduste rakendamist regulaarselt jälgima.

Uuenduslikkuse ja paindlikkuse propageerimine õppes oleneb suuresti õppe pakkujast. Tegeletud on täiskasvanuõppe paindlikumaks muutmisega, eriti täiskasvanute keskkoolides, rakendades selleks VÕTA (varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise) süsteemi terves haridussüsteemis ja pakkudes põhipädevuste koolitust madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele jne.

4.5 Kvaliteetse õppe pakkumine

Uue täiskasvanute koolituse seadusega (vastu võetud aastal 2015, vt ka eespool) on astunud samm täiskasvanuõppe kvaliteedi parandamiseks, eriti õppekavadele ühtsete standardite kehtestamisega, nõudega avaldada teavet õppekavade kohta ühtses informatsioonisüsteemis jne. Täiskasvanuõppe kvaliteedipõhimõtete edasine arendamine ja täiskasvanute koolitajate pädevuse parandamine kursuste ja seminaride abil on kavandatud aastani 2019. Seega on lähitulevikku kavandatud mitu selle aspekti arendust.

⁵¹ Viimane prognoos 2017. aastast:

https://www.mkm.ee/sites/default/files/toojouprognos_2025_lyhikirjeldus_uus.pdf.

⁵² <http://oska.kutsekoda.ee/>

⁵³ <https://www.tootukassa.ee/baromeeter>

⁵⁴ OSKA uuringute metoodika kohta lisateabe saamiseks vt <https://oska.kutsekoda.ee/oskast/oska-metoodika/>

4.6 Sidusa poliitika tagamine

Elukestva õppe strateegilise alusraamistiku Eesti elukestva õppe strateegia poliitikas arvestatakse selle seoseid teiste riiklike strateegiatega ja arengukavadega. Sellest hoolimata on märgitud, et haridus- ja teadusministeerium ning töötukassa, mis laiendab pidevalt oma aktiivsete õpimeetmete sihtrühma, viivad täiskasvanuhariduses ellu paljusid paralleelseid tegevusi. Praegune valitsus toob oma 2016.–2019. aasta tegevuskavas välja, et 2017. aastal keskendub ta haridus- ja teadusministeeriumi ning töötukassa vaheliste tööalaste koolituste ühtlustamisele.

Kuna Eestis kavandatakse ja arendatakse täiskasvanuharidust peamiselt riiklikul tasandil, on kohalike omavalitsuste rollile ja kohustustele palju vähem tähelepanu pööratud. Pärast uue elukestva õppe strateegia rakendamist pööratakse üha rohkem tähelepanu kohalike omavalitsuste kaasamisele täiskasvanuõppe poliitika kavandamisse ja rakendamisse. Eesti elukestva õppe strateegias rõhutatakse riikliku ja piirkondliku tasandi vahelise koostöö tähtsust põhipädevuste arendamisel, täiskasvanute keskkoolide süsteemi parandamisel, õppes osalevatele täiskasvanutele tugiteenuste pakkumisel, kohalike omavalitsuste osutatavate sotsiaalteenuste kombineerimisel õppekavadega ning keeleõppe pakkumine kesise eesti keele oskusega inimestele. „Täiskasvanuhariduse programmis 2017–2020“ pööratakse erilist tähelepanu täiskasvanuhariduse võrgustike laiendamisele kohalikul tasandil, sealhulgas kohalikes omavalitsustes. Kohalikel omavalitsustel on olnud ka õigus saada täiskasvanute põhipädevuste koolituse arendamiseks rahastust (vt punkt 2.2.1).

Teadmiste baasi loomine selle kohta, mis täiskasvanuhariduses toimib, ei ole Eestis kaugemale jõudnud. Hinnatud on nii töötukassa pakutava tööturukoolituse (2011. aastal) kui ka haridus- ja teadusministeeriumi koordineeritava koolituse mõju (2015. aastal) täiskasvanutele. Samas ei ole täiskasvanute koolituses kasutatavaid sekkumismehhanisme regulaarselt hinnatud ning nende tulemusi ega tõhusust ei ole avalikult arutatud. Seega tuleks parandada teadmiste baasi selle kohta, mis Eestis täiskasvanute koolituses töötab.

5.0 TÄISKASVANUHARIDUSE SÜSTEEMI TUGEVUSED JA NÕRKUSED

Ülaltoodud analüüsi ja praeguste poliitikasuundumuste alusel saab tuvastada järgmised tugevused ja nõrkused⁵⁵.

5.1 Tugevused

- Tugev strateegiline raamistik („Elukestva õppe strateegia 2020“), mis võimaldab eri haridustasemeid ja -vorme koordineerida, viia eri haridustasemetel antav haridus, sealhulgas formaalharidus ja mitteformaalne haridus, vastavusse tööturu vajadustega ning programmi rakendamise regulaarne jälgimine.
- Suurema tähelepanu pööramine madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele, sealhulgas teavitatus ja koolitusvõimalused, paistab olevat paljulubav suundumus ebasoodsas olukorras täiskasvanute kaasamiseks õppesse ja nende kvalifikatsiooni tõstmises. Viimaste tegevuste tulemusi saab näha alles tulevikus.
- Suurema tähelepanu pööramine täiskasvanuõppele sotsiaalpartnerite poolt, soodsa pinnase loomine huvirühmade edasiseks koostööks ja arenguks. Sotsiaalpartnereid peetakse täiskasvanuharidusega seotud tegevuste kavandamisel ja arendamisel oluliseks huvirühmaks. Kuna aga teema on sotsiaalpartnerite jaoks veel suhteliselt uus, oleks nende potentsiaali edasiseks realiseerimiseks vaja neid toetada ning anda neile arenguks vajalikud oskused ja vahendid ning motiveerida õppimist nende liikmete võrgustikes.

5.2 Nõrkused

- Selge sekkumismehhanismi puudumine ja piiratud teadmiste baas selle kohta, mis täiskasvanuõppes toimib. Täiskasvanuõppes ei toimu regulaarset täiskasvanuõppe mõju hindamist, eriti ebasoodsas olukorras rühmade puhul, kelle hulka kuuluvad üle 40 aasta vanused inimesed, madala kvalifikatsiooniga täiskasvanud, madalat kvalifikatsiooni nõudvatel töökohtadel töötavad inimesed, väikelaste emad jne. Osaliselt on selle põhjuseks selge programmiloogika puudumine sekkumiste, sealhulgas konkreetseid sihtrühmi, nende vajadusi ja õpitakistusi puudutavate sekkumismehhanismide kavandamiseks täiskasvanuõppes. Näiteks on sellele tähelepanu juhitud riigi rahastatud täiskasvanute kutseõppe puhul⁵⁶. Need probleemid esinevad ka täiskasvanutele pakutavas karjäärinõustamises, kus meetmel ei ole selget sihtrühma ega sekkumismehhanismi, mis tooks nõustamisele need sihtrühmad, kes koolitust/ümbereõpet tööturul kõige rohkem vajavad.
- Tööandjatel puuduvad stiimulid oma töötajatele koolituse ja ümbereõppe pakkumiseks, eriti ebasoodsas olukorras olevate täiskasvanute puhul. Kuigi tööalane koolitus on mitteformaalse õppe kõige levinum vorm, tuleb siiski tagada, et tööalane koolitus oleks kättesaadav inimestele, kelle kvalifikatsioon on madal või vajab uuendamist. Oluline on ka tagada, et neil oleks ligipääs põhioskuste omandamisele või formaalharidusele, st horisontaalsetele oskustele, mida on võimalik tööturul üldiselt rakendada konkreetsest tööandjast olenemata. Eesti täiskasvanuhariduse programmis toodud tegevuste rakendamiseks on vaja leida

⁵⁵ Need tugevused ja nõrkused ei põhine Eesti täiskasvanuhariduse poliitika süvaanalüüsil, mis ei mahu selle riigianalüüsi raamidesse.

⁵⁶ Leetmaa *et al.*, 'Counterfactual Impact Evaluation (CIE) of Estonian Adult Vocational Training Activity'.

stiimulid ja meetmed, mis tagaksid veel hõivatud inimestele sellise ligipääsu. Töötukassa laiendas hiljuti tööandjatele mõeldud toetusmeetmeid, et motiveerida neid oma tööturu riskirühma kuuluvatele töötajatele tööalast koolitust pakkuma. Samas on see sihtrühm väga piiratud ja seega jääb meetmete mõju üldistele täiskasvanuhariduse süsteemidele tõenäoliselt väikeseks.

- Ebasoodsas olukorras rühmade (need, kes kõige tõenäolisemalt edasisest õppest eemale jäävad või tööturu riskirühmadesse kuuluvad) piiratud osalus elukestvas õppes. Kuigi 2016. aastal Eesti täiskasvanud elanikkonna osalus elukestvas õppes mõnevõrra paranes, sealhulgas madala kvalifikatsiooniga ja vanemates vanuserühmades, peaks osalus edasi kasvama, et 2020. aastaks oleks võimalik saavutada elukestvas õppes osalejate eesmärk 20% (vt tabelit 3.1). Põhilised raskused, mis Eestil on (vt ka tabel 3.1):
 - haridusteed gümnaasiumitasemel mittejätkavate noorte osakaalu suurenemine;
 - kutsekvalifikatsioonita või iganenud kvalifikatsiooniga täiskasvanute suur osakaal.
- Arvestades üha mitmekesisemat tööelu, kus töösuhted kestavad aina lühemat aega ja töötamise vormid on üha paindlikumad, on vaja tagada, et kõigil täiskasvanutel oleks erinevate töösuhete jaoks vajalikud oskused ja nad suudaksid sujuvalt ühelt töökohalt teisele liikuda, et vältida tööturult kõrvale jäämist ning madalat kvalifikatsiooni nõudvatele töökohtadele lõksu jäämist.

6.0 VAJAMINEVAD EDASISED POLIITIKAREFORMID JA SUUNDUMUSED

Üldiselt keskendub poliitika järgmise nelja aasta jooksul peamiselt praeguse täiskasvanuhariduse programmi rakendamisele, mitte ulatuslike poliitikareformide kujundamisele või rakendamisele.

Samas on mitu valdkonda, kus loodetud tulemusi ei ole saadud ja 2020. aastaks seatud eesmärkide täitmiseks vajalikku kasvutempot ei ole saavutatud (vt ka tabel 3.1). See näitab, et mõnda tegevust on kehtestatud eesmärkide saavutamiseks vaja kohandada või võimendada. Peamised ettepanekud edasiste poliitikasuundumuste kohta:

- Täiskasvanuõppe poliitika ja meetmete avatud ja läbipaistev kavandamine ja arendamine. Eriti oluline on tuvastada täiskasvanuõppe prioriteetsed sihtrühmad ja viia poliitikameetmed vastavusse nende sihtrühmade konkreetsete vajaduste ja takistustega. Eri meetmete sihtrühmasid selgelt silmas pidades on võimalik sekkumismehhanisme läbipaistvalt kirjeldada ja teha konkreetseid järeldusi selle kohta, mis täiskasvanuõppes toimib. Teadmiste suurendamiseks selle kohta, mis toimib, on vaja praeguseid sekkumismeetmeid analüüsida ning koguda teavet erinevate piirkondlike ja rahvusvaheliste tavade kohta (teadmiste jagamine).
- Huvirühmade kaasamine ja toetamine täiskasvanuhariduses, keskendudes sotsiaalpartneritele ja kohalikele omavalitsustele. Kuigi täiskasvanuhariduse programmis välja toodud huvirühmade kaasamisele on ühe rohkem tähelepanu pööratud, tuleb huvirühmadele anda ka vajalikud teadmised, oskused ja vahendid, et nad saaksid hariduspoliitikas osaleda, ja aktiivselt nende rakendamisse panustada. Kuna sotsiaalpartneritel ja kohalike omavalitsustel on suur potentsiaal jõuda koolitust/ümberõpet vajavate sihtrühmadeni oma kohalike võrgustike kaudu, siis on oluline tagada selle potentsiaali kasutamine täiskasvanuhariduse poliitikas.
- Edasiste sammude astumine rohkemate sihtrühmade kaasamiseks elukestva õppe eri vormidesse. Kuna elukestvas õppes osalemise kasvutempo on eeldatust aeglasem, siis on oluline astuda edasisi samme täiskasvanuhariduses osalemise suurendamiseks. See puudutab eriti sagedamini õppesitustest kõrvale jäävaid rühmi, nt üle 40-aastased, madala või iganenud kvalifikatsiooniga inimesed, kesise eesti keele oskusega inimesed, haridusteed mittejätkanud noored jne. Õppes osalemine tuleb teha võimalikult paindlikuks ning tagada tuleb ka võimalus õppimine ja pereelu ühendada.

7.0 KOKKUVÕTE

Eesti on oma 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamisel edukas olnud, aga naiste tööhõive suurendamise eesmärgile on veel vaja tähelepanu pöörata. Sellest hoolimata on Eesti tulemused täiskasvanuõppe eesmärkide saavutamisel ajakavast maas, kuna õppes osalemine püsis 2011.–2015. aastal muutumatuna, samas kui 2016. aastal nähti mõningast paranemist.

Enamikku peamistest täiskasvanuharidust puudutavatest reformidest viidi ellu varasematel aastatel ja seega on 2017. aastal keskendutud peamiselt „Täiskasvanuhariduse programmi 2017–2020“ elluviimisele. Sellest hoolimata on mitu valdkonda, kus areng ei ole olnud nii kiire, kui eeldati, ja see teeb 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamise raskeks.

Peamine proovikivi, millega Eesti silmitsi seisab, on suurendada teadmiste baasi selle kohta, mis täiskasvanuhariduses toimib. Tulemuste parandamiseks täiskasvanuhariduse valdkondades on oluline mõista, milline seni rakendatud meetmetest on toiminud ja kus on veel arenguruumi. Eriti oluline on tuvastada täiskasvanuõppe poliitika konkreetsete sihtrühmad ja astuda samme nende sihtrühmade kaasamiseks täiskasvanuõppe poliitikasse.

Eri huvirühmade, eriti sotsiaalpartnerite ja kohalike omavalitsuste kaasamine täiskasvanuõppe poliitikasse on samuti suur proovikivi. Huvirühmade võrgustike kasutamisel täiskasvanuõppe sihtrühmadeni jõudmiseks on suur potentsiaal ja seetõttu on üha olulisem, et huvirühmadel oleks motivatsioon, teadmised ja vahendid olla kaasatud täiskasvanuõppe poliitika kavandamisse ja rakendamisse.

Kolmas, jätkuv probleem on elukestvas õppes osalevate täiskasvanute osakaal, mis on endiselt eeldatud kasvumäärast madalam. 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamiseks on vaja täiskasvanute õppesse kaasamiseks võtta lisameetmeid. Eriti oluline on tagada, et ei keskendutaks vaid osaluse üldeesmärgile, sest ealiste, sooliste, oskusi puudutavate jne lõhede vähendamine õppes osalemises on sama oluline. Täiskasvanuhariduse programmis ja mõnes varasemas analüüsis on nimetatud konkreetseid probleeme, mis on seotud enne gümnaasiumihariduse omandamist oma haridustee pooleli jätvate noorte kasvava osakaaluga ja ilma kutsekvalifikatsioonita täiskasvanute osakaaluga.

Varasematel aastatel on tehtud hulk täiskasvanuhariduse valdkonda puudutavaid poliitikareforme, kuid tulevastel aastatel keskendutakse peamiselt täiskasvanuhariduse poliitikakava ja strateegilise raamistiku rakendamisele. Seatud eesmärkide saavutamiseks peab aga suurendama täiskasvanute kaasatust õppesse.

Edasiste poliitikareformide konkreetsete valdkonnad hõlmavad täiskasvanuhariduse poliitika paremat rakendamist ja selle tõhususe analüüsimist (teadmiste baasi loomist selle kohta, mis toimib). Samuti peaks täiskasvanuhariduse poliitika rakendamiseks rohkem kasutama kohalikke huvirühmi, eriti sotsiaalpartnereid ja kohalike omavalitsuste võrgustikke, eriti kui see puudutab koolitust/ümbereõpet vajavaid inimesi. Sellega peaks kaasnema huvirühmade toetamine ning tuleks parandada ka nende võimalikke sekkumismehhanismidega seotud oskusi ja teadmisi ning suurendada neile kättesaadavaid täiskasvanuhariduse poliitika rakendamiseks vajalikke ressursse. Lõpetuseks on endiselt oluline tagada, et suure õppest kõrvalejäämise riskiga huvirühmade osalust käsitletaks

täiskasvanuhariduse poliitikas eraldi ning nende kaasatust analüüsitaks ja mõõdetaks regulaarselt.

8.0 KIRJANDUS

Bank of Estonia. 'Estonian Economy and Monetary Policy'. Tallinn: Bank of Estonia, 2016. http://www.eestipank.ee/sites/eestipank.ee/files/publication/en/MonetaryPolicySurvey/2016/rpm_2016_2_eng.pdf.

'Council Recommendation on the 2016 National Reform Programme of Estonia and Delivering a Council Opinion on the 2016 Stability Programme of Estonia', 18 May 2016. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/csr2016_estonia_en.pdf.

'Eesti Elukestva Õppe Strateegia 2020 [Estonian Lifelong Learning Strategy 2020]', n.d. <https://www.hm.ee/et/elukestva-oppe-strateegia-2020>.

Innove. '9 Projekti Saavad Innovest Toetust Täiskasvanute Võtmepädevuste Arendamiseks (9 Projects Will Be Funded for Developing Key Competences among Adults)', 15 November 2016. <http://www.innove.ee/et/uudised/668/9-projekti-saavad-innovest-toetust-taiskasvanute-votmepadevuste-arendamiseks/2016>.

———. 'Eesti Elanike Keeleoskuse Parandamiseks Käivitub 16 Uut Projekti (16 Project Are Initiated to Improve the Language Skills of the Estonian Population)', 17 February 2017. <http://www.innove.ee/et/uudised/725/eesti-elanike-keeleoskuse-parandamiseks-kaivitub-16- uut-projekti/2017>.

Leetmaa, Reelika, Andres Võrk, Miko Kupts, and Laura Kirss. 'Counterfactual Impact Evaluation (CIE) of Estonian Adult Vocational Training Activity'. Tallinn: PRAXIS Centre for Policy Studies, 2015. http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2015/02/Praxis_CIE_Estonia_31Oct2015_EN.pdf.

Ministry of Education and Research. 'Adult Skills: Their Use and Usefulness in Estonia. Summaries of the Thematic Reports on the PIAAC Study.' Tartu: Ministry of Education and Research, 2015. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/49258/PIAAC_studies_conclusions.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

———. 'Haridus- Ja Teadusministeeriumi Valdkonna Arengukavade 2016. Aasta Tulemusaruanded (Monitoring the Development Plans of Ministry of Education and Research 2016)'. Tartu: Ministry of Education and Research, 2017. https://www.hm.ee/sites/default/files/htm_tulemusvaldkondade_2016a_aruanded_28_04_2017_loplik.pdf.

———. 'Täiskasvanuhariduse Programm 2017-2020. Adult Education Programme 2017-2020'. Ministry of Education and Research, 2017. https://www.hm.ee/sites/default/files/9_taiskasvanuhariduse_programmi_2017-2020_eelnou_1.pdf.

'OSKA Koordinatsioonikogu Seirab Tööjõu- Ja Oskustevajaduse Prognoosi Ettepanekute Elluviimist', 15 June 2016. <http://oska.kutsekoda.ee/2016/06/oska-koordinatsioonikogu-seirab-toojou-ja-oskusteprognosi-ettepanekute-elluviimist/>.

Saar, Ellu, Marge Unt, Kristina Lindemann, Epp Reiska, and Auni Tamm. 'Oskused Ja Elukestev Õpe: Kellelt Ja Mida on Eestil Oskuste Parandamiseks Õppida?' PIAAC uuringu

temaatiline aruanne. Tartu: Ministry of Education and Research, 2014.
http://www.hm.ee/sites/default/files/oskused_ja_elukestev_ope_-_piaac.pdf.

'Sel Kevadel Jõuavad Tasuta Töölased Koolitused 6225 Inimeseni', 9 March 2016.
<https://www.hm.ee/et/uudised/sel-kevadel-jouavad-tasuta-toolased-koolitused-6225-inimeseni>.

Statistikaamet, and Praxis. 'Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti'. Working Paper. Statistikaamet, 2014. <http://dspace.ut.ee/handle/10062/44228>.

'Täiskasvanute Tagasitoomiseks Kooli Sai Toetust 16 Projekti Üle Eesti', 24 August 2016.
<http://www.innove.ee/et/Uudised&nID=626>.

'Täna Algab Täiskasvanud Õppija Nädal', 9 October 2016.
<https://www.hm.ee/et/uudised/tana-algab-taiskasvanud-oppija-nadal-1>.

'Taotlusvoor Täiskasvanute Võtmepädevuste Arendamiseks', 16 August 2016.
<http://www.innove.ee/et/Uudised&nID=622>.

LISAD

1. lisa. Vastuvõetud seadusandlike aktide, strateegiate ja seaduste nimekiri

Nimi	Vastuvõtmise kuupäev	Sisu lühikirjeldus
Täiskasvanute koolituse seadus	Juuli 2015	Reguleerib täiskasvanuhariduse valdkonda, sealhulgas täiskasvanuhariduse andmise kvaliteeti ja läbipaistvust, õppepuhkuse saamise õigust jne.
Elukestva õppe strateegia 2020	Veebruar 2014	Üldine haridusstrateegia, mis hõlmab kõiki haridusvaldkondi ja milles kehtestatakse prioriteetid aastaks 2020.
„Täiskasvanuhariduse programm 2017–2020“	Detsember 2016	Elukestva õppe strateegias kirjeldatud täiskasvanuharidusega seotud tegevuste rakenduskava, sealhulgas ülesannete jaotus ja rahastamiskava.

Täiskasvanuhariduse / täiskasvanute oskuste valdkonna sõltumatute riiklike ekspertide võrgustik
Riigi tervikaruanne – Eesti

2. lisa. Sekkumismeetmete ülevaade

Sekkumismeetme nimetus	Allikas (hüperlingiga)	Eelarve	Tulemused	Milliseid eduka täiskasvanuõppe poliitika ehitusklotse see käsitleb? (märkige sobivad vastused linnukesega)						Edasised detailid/kirjeldus (eesmärk, kestus, vastutaja jne)
				Tekitab õppijates huvi õppimise vastu	Tööandjate investeeering õppesse	Tagada võrdne kättesaadavus kõigile	Asjakohane õpe	Kvaliteetne õpe	Sidus poliitika	
Tööta ja õpi: töötuse vältimise programm	Töötukassa	3,6 miljonit eurot (maist detsembrini 2017) 14,9 miljonit eurot (2018) 17,8 miljonit eurot (2019) 19,1 miljonit eurot (2020)	Eelduste kohaselt on 2020. aastani osalejaid üle 55 000		x	x				Eesmärk on tagada koolitusvõimalused suure töötuks jäämise riskiga inimestele. Tegevusi viib ellu töötukassa.
Koolitused täiskasvanutele	Haridus- ja teadusministeerium	2,8 miljon eurot 2017. aastal	Eelduste kohaselt on 2017. aastaks			x	x			Kursused tellib haridus- ja teadusministeerium,

			ligikaudu 12 000 osalejat							osalus on tasuta. Kursused valitakse oskuste prognooside analüüsi alusel.
Täiskasvanute põhipädevuste arendamine	Innove	Üle 2 miljoni euro	Rahastati üheksat projekti, kuigi osalejate eeldatavat koguarvu ei ole avalikustatud	x		x				Projektide raames pakutakse täiskasvanutele koolitusi põhipädevuste omandamiseks ja need on mõeldud peamiselt täiskasvanuhariduses tavapäraselt alaesindatud rühmadele.
Täiskasvanuõppe populaarsuse suurendamine	Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras	676 800 eurot aastatel 2015–2018	2015.–2018. aastaks on kavandatud viis üleriigilist üritust ja kampaaniat	x		x	x			Kavandatud on erinevaid teadmuskampaaniaid ja sündmusi, mille eesmärk on suurendada täiskasvanuõppe nähtavust ja eri sihtrühmade huvi õppimise vastu (madala kvalifikatsiooniga täiskasvanud, väikelaste vanemad jne).

KUIDAS SAADA ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- üksikeksemplarid:
EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- rohkem eksemplare ning plakatid ja kaardid:
Euroopa Liidu esindustest (http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
delegatsioonidest väljaspool ELi (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
kasutades Europe Directi teenistust (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) või
helistades telefonile 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõikjalt EList helistades tasuta) (*).

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne telefonioperaatori, telefonikabiini või hotelli puhul).

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised väljaanded:

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse müügiesindaja kaudu
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus